

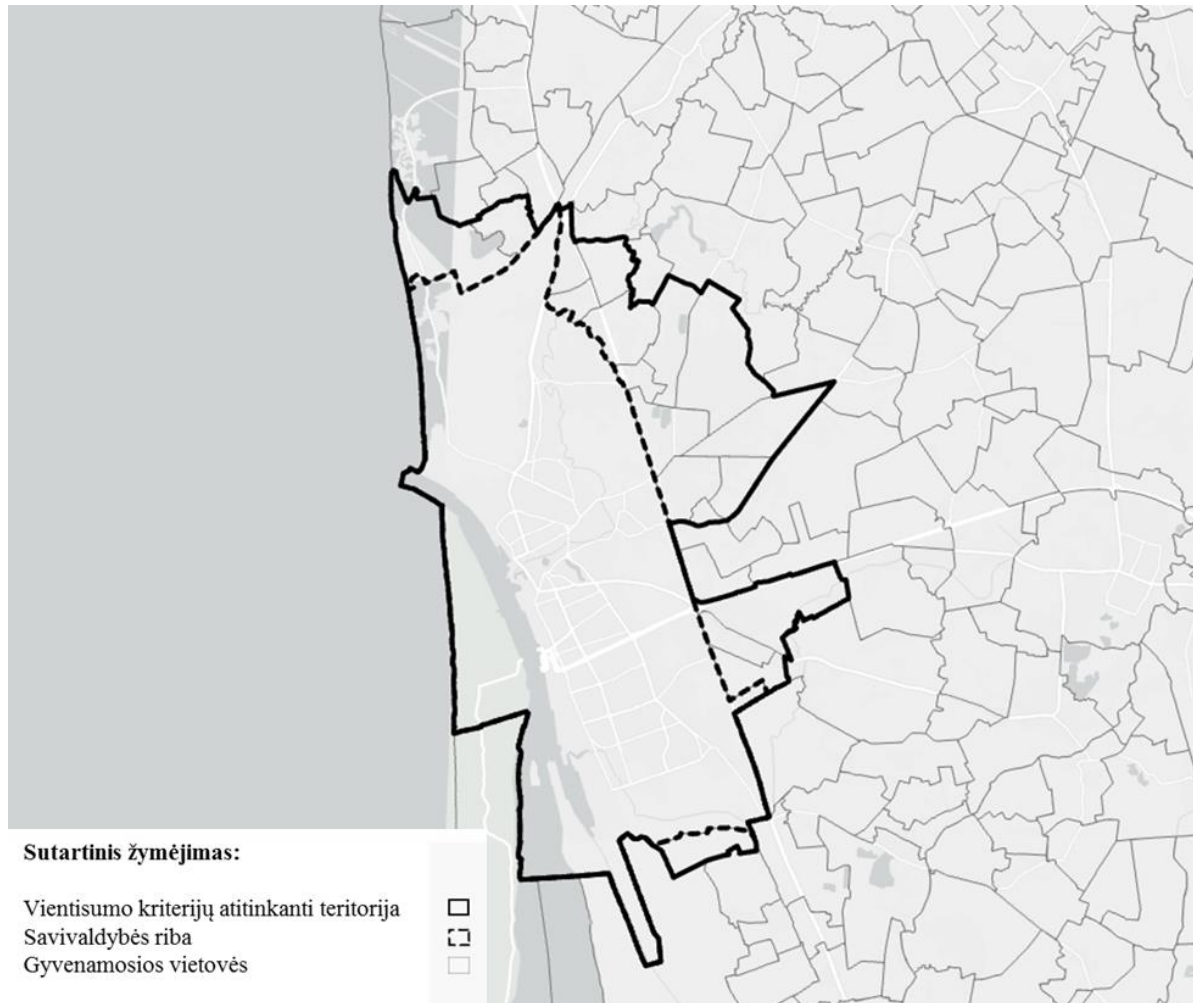
PATVIRTINTA
Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos
2023 m. gruodžio 21 d. sprendimu Nr. T2-353

TVARIOS KLAIPĖDOS MIESTO PLĖTROS 2023–2029 METŲ STRATEGIJA

I SKYRIUS TERITORIJA, KURIOJE ĮGYVENDINAMA STRATEGIJA

Tvarios Klaipėdos miesto plėtros strategija (toliau – Strategija) įgyvendinama miesto ir su juo besiribojančioje Klaipėdos rajono savivaldybės gyvenamųjų vietovių teritorijoje. Priemiesčio gyvenamosios vietovės atitinka teritorijos vientisumo kriterijų: gyvenamosios vietovės ribojasi su miestu, joms būdingas didelis gyventojų ir užstatymo tankumas ir augimo tendencijos. Bendras miesto ir priemiesčio teritorijos plotas užima 141,61 kv. km, iš kurių 98 kv. km sudaro Klaipėdos miestas, 43,61 kv. km sudaro priemiesčio teritorija (Aukštkiemų k., Budrikų k., Gindulių k., Glaudėnų k., Jakų k., Kalotės k., Klemiškės I k., Klemiškės II k., Klipščių k., Kukuliškių k., Laistų k., Martinų k., Mazūriškių k., Purmalių k., Slengių k., Švepelių k., Trušelių k.). Remiantis 2021 m. Lietuvos gyventojų surašymo duomenimis, miesto ir priemiesčio teritorijoje gyveno 162 208 gyventojai (Klaipėdos mieste – 152 008, priemiesčio teritorijoje – 10 200 gyventojų).

Teritorijos, kurioje įgyvendinama Strategija, žemėlapis

II SKYRIUS

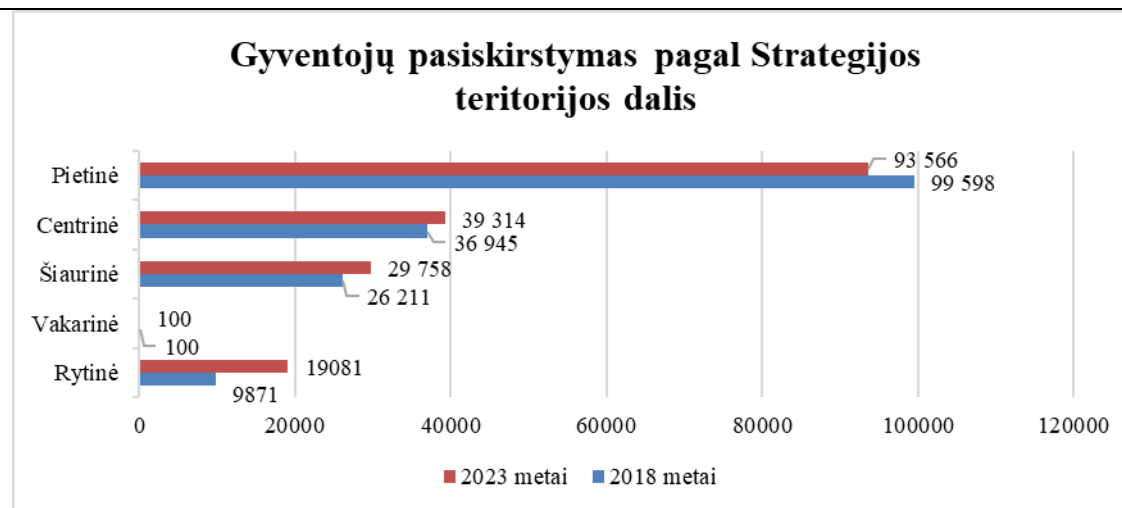
TERITORIJOS, KURIOJE ĮGYVENDINAMA STRATEGIJA, ANALIZĖ

Sprendžiama problema – *nesubalansuota Strategijos teritorijos plėtra.*

Teritorijai, kurioje įgyvendinama Strategija, būdingi urbanistiniai ypatumai, leidžiantys ją sąlyginai suskirstyti į penkias dalis:

1. Pietinę teritorijos dalį, esančią nuo Kauno g. į pietus, kuriai būdingas sovietmečiu susiformavęs ir šiuo metu mažai kintantis užstatymas, santykinai aukštas gyventojų tankis, pakankamas išlaikyti viešąsias paslaugas ir finansuoti infrastruktūrą.
2. Šiaurinę teritorijos dalį, kurią sudaro teritorija į šiaurę nuo Klemiškės g., Priestočio g. (daugiausiai – Klaipėdos miesto šiaurinė dalis), kuriai būdingas mišrus užstatymas, įskaitant ir sovietmečiu statytus, ir naujus daugiabučius namus, vietomis įgyjantis priemiesčiui būdingų bruožų.
3. Centrinę teritorijos dalį, apimančią Klaipėdos miesto senamiestį ir centrą tarp Kauno g. ir Klemiškės g., Priestočio g., kuriai būdinga aukščiausia paslaugų (viešųjų ir privačių) bei darbo vietų koncentracija, pagrindiniai traukos centrai lankomi tiek miesto, tiek priemiesčio gyventojų, tiek turistų.
4. Rytinę dalį: (į rytus nuo Palangos plento, sutampančio su Klaipėdos miesto administracine riba), kurią didžiąja dalimi užima Klaipėdos rajono savivaldybės teritorijoje esantis priemiestis (toliau – priemiestis), kuriam būdingas intensyvus užstatymas individualiais gyvenamaisiais namais, nedidelė viešųjų paslaugų pasiūla. Tai teritorija, susiformavusi veikiant miesto driekos procesams.
5. Vakarinę dalį, kurią sudaro iš esmės negyvenamos Klaipėdos miesto teritorijos – uostas ir Smiltynė.

Dėl savo ypatumų, teritorijos yra skirtingai veikiamos mieste ir priemiestyje vykstančių procesų, iš kurių itin didelę įtaką turi demografiniai pokyčiai. Kaip rodo Registrų centro duomenys, 2018–2023 metais plėtra vyko šiaurinėje, rytinėje ir centrinėje Strategijos teritorijos dalyse.

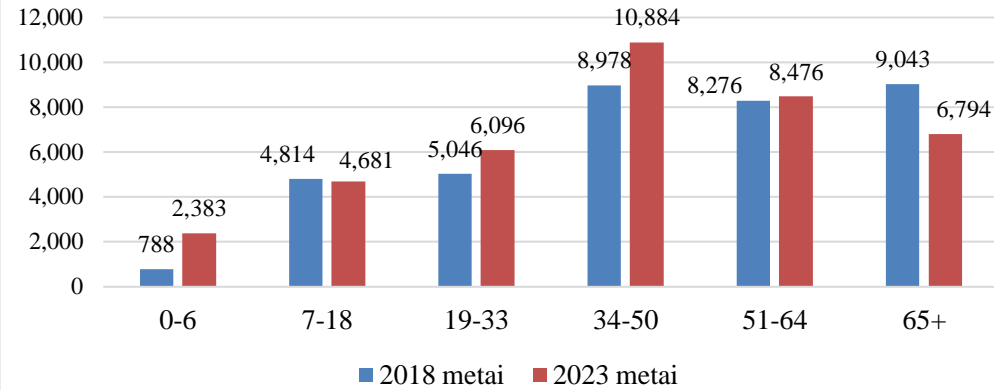

1 pav. Gyventojų pasiskirstymas pagal Strategijos teritorijos dalis. Šaltinis – Registrų centras

Rytinėje Strategijos teritorijos dalyje sparčiai vystomi gyvenamieji kvartalai pritraukia vis daugiau naujakurių, šioje teritorijoje gyventojų skaičius padvigubėjo. Miesto plėtra į centrinę ir šiaurinę Strategijos teritorijos dalis ir toliau augs, nes artimiausiu metu Klaipėdos miesto centre planuojama pastatyti dar ne mažiau kaip 736 butus („Memelio miestas“ – 105 butai, „Bastionų namai“ – 529 butai, „Parko pakrantė“ – 102 butai), Strategijos teritorijos šiaurinėje dalyje – ne mažiau kaip 1 008 butus („Danės krantas“ – 465 butai, „Klaipėdos Holivudas“ – 443 butai, Medelyno kv. – 100 butų)¹. Butus ar namus dažniausiai įsigyja arba nuomoja jauni darbingo amžiaus gyventojai. Tai patvirtina 2020 metų „Swedbank“, AB, duomenys, rodantys, kad būsto pirkėjo profilis – 27–31 amžiaus (vidutinis klientų amžius – 34 metai), gaunantis didesnes nei vidutines pajamas gyventojas, be to, 2022 metų Registrų centro duomenys rodo, kad būsto pirkėjai pagal amžių pasiskirstė taip: 27 proc. pirkėjų buvo jaunesni nei 35 metų, 35–44 metų amžiaus grupės pirkėjų dalis sudarė 23 proc., 45–54 metų amžiaus grupės – 19 proc., 55–64 metų amžiaus grupės – 15 proc., 65 metų ir vyresnių – 16 procentų.

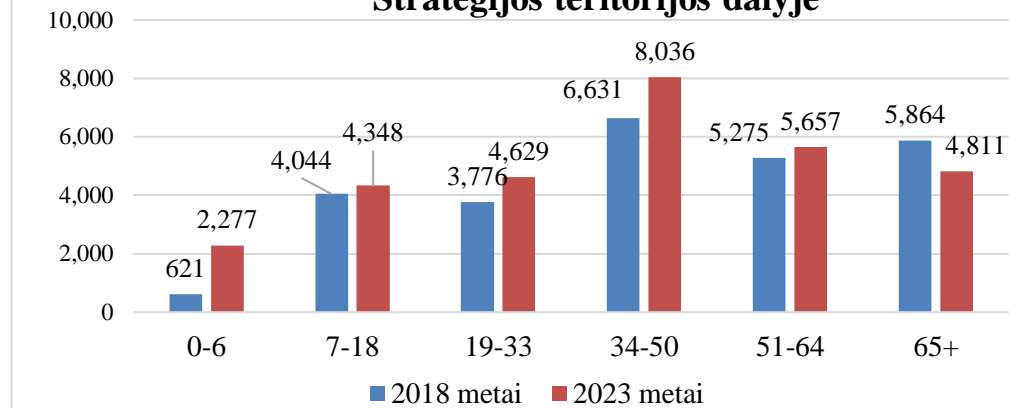
¹ <https://citify.eu/lt/klaipeda/>

Gyventojų pasiskirstymas pagal amžių centrinėje Strategijos teritorijos dalyje

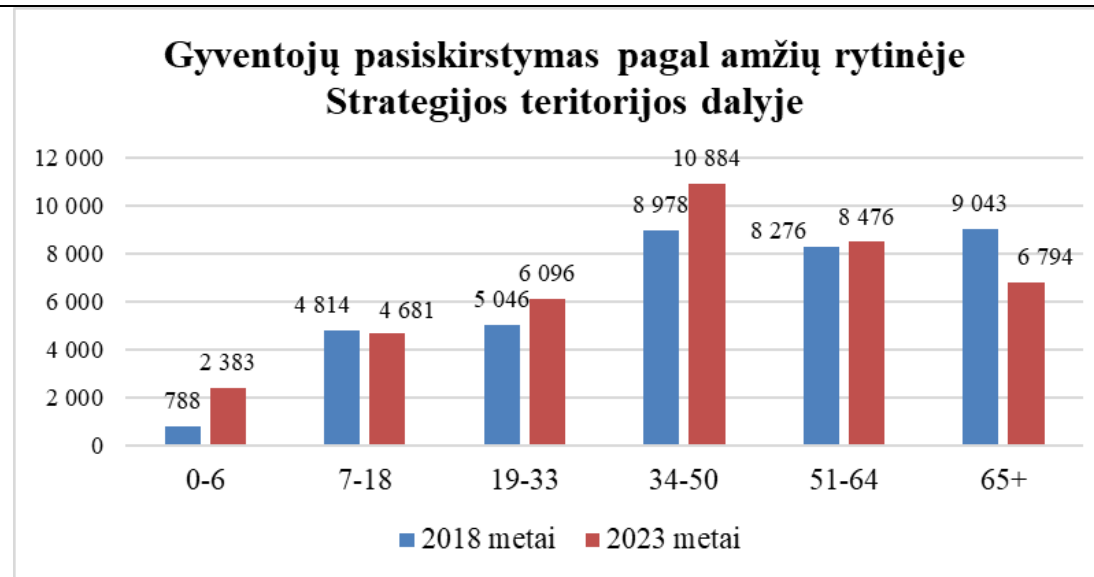

2 pav. Gyventojų pasiskirstymas pagal amžių centrinėje Strategijos teritorijos dalyje. Šaltinis – Registrų centra

Gyventojų pasiskirstymas pagal amžių šiaurinėje Strategijos teritorijos dalyje

3 pav. Gyventojų pasiskirstymas pagal amžių šiaurinėje Strategijos teritorijos dalyje. Šaltinis – Registrų centras

3 pav. Gyventojų pasiskirstymas pagal amžių rytinėje Strategijos teritorijos dalyje. Šaltinis – *Sendvario seniūnija*

Gyventojų pasiskirstymo pagal amžių rytinėje, šiaurinėje ir centrinėje Strategijos teritorijos dalyje duomenys rodo, kad daugiausiai augo vaikų nuo 0 iki 6 metų ir darbingo amžiaus gyventojų nuo 34 iki 50 metų skaičius.

Klaipėdos miesto gyventojams išsikeliant gyventi į priemiesčius, darbo vietoms, viešųjų paslaugų teikėjams liekant mieste, miestas turi aptarnauti vis didesnę teritoriją. Vystant naujai įsisavinamas teritorijas ir modernizuojant anksčiau urbanizuotas (ypač gyvenamąsias teritorijas) nebuvo praktikos (Lietuvos Respublikos Seimas Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymą priėmė 2020 m. gegužės 7 d.) vystyti periferinius centrus. Viešųjų paslaugų plėtra nevyko kartu su gyvenamųjų kvartalų plėtra. Rytinei (iš dalies ir šiaurinei) teritorijos daliai ilgą laiką buvo būdinga, kad privatūs kvartalai vystomi be būtinos socialinės infrastruktūros ir viešųjų erdvių. Todėl vėliau siekiant įrengti trūkstamą susisiekimo infrastruktūrą priemiesčio teritorijose, susiduriama su žemės trūkumo problema: trūksta žemės pėsčiųjų ir dviračių takų, apšvietimo, autobusų stotelių įrengimui. Šiai infrastruktūrai įrengti reikalinga įvykdyti žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūras.

2022 m. Klaipėdos valstybinė kolegija Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos užsakymu atliko Klaipėdos miesto ir priemiesčių gyventojų keliavimo įpročių tyrimą², kuris parodė, kad, lyginant 2017 m. ir 2022 m., kelionių skaičius, tenkantis vienam gyventojui per savaitę darbo tikslais, išaugo (nuo vidutiniškai 2,17 iki 4,8 kelionių per savaitę), mokymosi tikslais (mokykla, darželis) – 92,77 proc. (nuo 2,49 iki 4,8 kelionių per savaitę), o kitais tikslais –

² <https://www.klaipeda.lt/lt/naujienos/darnus-judumas/7927/klaipedos-miesto-gyventoju-keliavimo-iprociu-tyrimas:3481/>

96,32 proc. (nuo 1,63 iki 3,2 kelionių per savaitę). T. y. padidėjo poreikis keliauti į paslaugų ar darbo vietas, kurios anksčiau buvo pasiekiamos artimoje aplinkoje. Transporto rūšies naudojimo dažnumo analizė parodė, kad keliavimas individualiu automobiliu išaugo nuo 36 proc. 2017 m. iki 39 proc. 2022 m.³ Dėl transporto šaltų didėjimo laikas prarandamas spūstyse, didėja neigiamas poveikis aplinkai. Kyla poreikis spręsti problemas, susijusias su transporto šaltų valdymu ir racionaliu darbo bei gyvenamųjų vietų išdėstymu, siekiant išvengti šiltnamio efektą sukeliančių CO₂ dujų, kietųjų dalelių (KD₁₀) ir kitų žmogui bei aplinkai kenksmingų cheminių junginių išmetimų.

Spartėjanti urbanizacija mieste ir priemiestyje kelia nemenkų iššūkių viešųjų erdvių ir žaliųjų plotų išsaugojimui ir (ar) plėtrai. Klaipėdos regiono driekos indeksas (110,71) užima trečią vietą tarp Lietuvos regionų (po Kauno (130,63) ir Vilniaus (164,92)), kyla grėsmė prarasti miestą supančias ir (ar) mieste esančias žaliąsias erdves, gamtinę aplinką. Būtina užtikrinti, kad žalieji plotai nebūtų naikinami, nes jie yra svarbūs, kovojant su klimato kaita, ir prisideda prie taršos kietosiomis dalelėmis mažinimo.

Siekiant kokybinio pokyčio, dėmesys bus skiriamas tvarumo ir sumanumo principams, bendradarbiavimui tarp Klaipėdos miesto ir rajono savivaldybių, kartu sprendžiant viešųjų paslaugų prieinamumo, aplinkos taršos ir saugumo ir kitas tarpusavyje susijusias problemas, ir užtikrinant ekonominiu požiūriu svarbų užtikrinti racionalų darbo ir gyvenamųjų vietų išdėstymą ir jų jungtis. Problemos mastas ir ją lemiančių aplinkos, klimato kaitos, socialinių ir ekonominių procesų sąveika reikalauja integruotų sprendimų ir už Strategijos teritoriją atsakingų savivaldybių bendro veikimo. Kuriam prielaidas sudaro jau esami funkciniai ryšiai – integrali, abiejų strategiją įgyvendinančių savivaldybių bendrai valdoma viešojo transporto sistema (Klaipėdos rajono savivaldybės ir VšĮ „Klaipėdos keleivinis transportas“ 2022 m. gruodžio 20 d. sutarties Nr. AS-2381 pagrindu), Klaipėdos rajono savivaldybės vaikams Klaipėdos miesto savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigose teikiamos paslaugos (Klaipėdos miesto savivaldybė su Klaipėdos rajono savivaldybe yra pasirašiusi Klaipėdos rajono savivaldybės teritorijoje gyvenančių mokinių, besimokančių Klaipėdos miesto savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose, mokyklos ūkio išlaidų kompensavimo sutartį (pritarta Klaipėdos miesto tarybos 2015 m. sprendimu Nr. T2-335 ir Klaipėdos rajono savivaldybės 2016 m. sausio 28 d. sprendimu Nr. T11-2), sveikatos ir socialinės paslaugos, Strategijos teritorijos gyventojams teikiamos nepriklausomai nuo jų gyvenamosios vietos savivaldybės. Tai leis įgyvendinant strategiją įgyvendinti tvarius ir sumanius sprendimus, tiek tiesiogiai mažinančius urbanizuotų teritorijų šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisiją ir leidžiančius prisitaikyti prie klimato kaitos (darnaus judumo priemonės, energijos beveik nevartojančių pastatų statyba, žaliųjų erdvių plėtra ir įveiklinimas), tiek subalansuojant viešųjų paslaugų tinklą geografiniu aspektu, taip sumažinant ilgų kelionių poreikį ir transporto poveikį taršai ir klimato kaitai.

Problemos sprendimas kartu prisidės prie Klaipėdos miesto 2021-2030 m. strateginio plėtros plano (patvirtintas 2021 m. gegužės 27 d. Klaipėdos miesto savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T2-135), Klaipėdos rajono strateginio plėtros plano iki 2030 m. (patvirtintas Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos 2021 m. gegužės 27 d. sprendimu Nr. T11-170) ir 2022-2030 metų Klaipėdos regiono plėtros plano (patvirtintas Klaipėdos regiono plėtros tarybos 2023 m. kovo 10 d. sprendimu Nr. K/S-10) įgyvendinimo.

Poreikiai ir potencialas

Nustatyti teritorijos poreikiai:

1. Užtikrinti viešųjų paslaugų tolygų ir efektyvų išdėstymą ir prieinamumą gyventojams

³<https://www.klaipeda.lt/data/public/uploads/2023/10/t2023-09-28sprend-nr-t2-232delbpsis2022ma.pdf>

2017–2021 m. laikotarpiu vaikų ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigose skaičius Klaipėdos m. augo 0,6 proc. (arba 222 vaikai), Klaipėdos rajone – 4,1 proc. (arba 321 vaikas). Klaipėdos miesto ikimokyklinių įstaigų tinklas šiuo metu poreikius tenkina iš dalies. Netolygų vaikų pasiskirstymą ikimokyklinio ugdymo įstaigose, vietų (įstaigų) trūkumą centrinėje ir šiaurinėje dalyse sąlygoja augantis jaunų šeimų skaičius šiose miesto dalyse, didėjantis daugiabučių ir individualių namų šiaurinėje ir centrinėje dalyse skaičius bei statybų mastai rytinėje dalyje⁴. Pasibaigus pagrindiniam 2023–2024 m. m. grupių komplektavimui į Klaipėdos miesto ikimokyklines ir priešmokyklines grupes, Vaikų priėmimo sistemos duomenimis, centrinėje ir šiaurinėje miesto dalyse nepateko 255 vaikai. Kasmet nepatenka panašus skaičius vaikų. Tėvams siūlomos laisvos vietos, nutolusios nuo jų gyvenamų mikrorajonų. Dalis tėvų renkasi privačias ikimokyklines įstaigas. Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos Švietimo skyriaus duomenimis, 2023–2024 m. m. už 125 vaikus mokama kompensacija privačioms įstaigoms. Klaipėdos rajono priemiesčio Sendvario seniūnijoje dėl vietų trūkumo taip pat nėra galimybės tenkinti gyventojų poreikio ikimokyklinio, priešmokyklinio, bendrojo ugdymo paslaugoms savivaldybės įstaigose. Šioje seniūnijoje veikia Slengių mokykla-daugiafunkcis centras, kuriame vykdomos ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo programos. Klaipėdos rajono savivaldybės administracijos duomenimis (pagal pateiktų prašymų skaičių), Slengių mokykloje-daugiafunkciame centre ikimokyklinių grupių 2022 metų rudenį neturėjo galimybės lankyti 296 vaikai. Sendvario seniūnijos teritorijoje veikiančiose 8 privačiose švietimo įstaigose 2022 m. rugsėjo 1 d. buvo ugdomi 494 ikimokyklinukai ir priešmokyklinukai. Trūkstant ugdymo paslaugų priemiesčiuose, dalis vaikų lanko Klaipėdos miesto ikimokyklines įstaigas (2023 m. rugsėjo mėn. – 84 Klaipėdos rajono vaikai). Nors šiaurinėje Strategijos teritorijos dalyje auga jaunų žmonių skaičius, tačiau čia neįrengta nė viena erdvė jaunimo laisvalaikiui. Priemiesčio teritorijoje (rytinėje Strategijos teritorijos dalyje) tokių erdvių taip pat nėra (artimiausia Klaipėdos rajono savivaldybės teritorijoje esanti tokia erdvė – Gargžduose). Todėl socialinės paslaugos Strategijos teritorijos jaunimui (atviras darbas su jaunimu) teikiamos tik Klaipėdos karalienės Luizės jaunimo centro Atvirose jaunimo erdvėse (I. Simonaitytės g. 24 (pietinėje dalyje) ir Paryžiaus Komunos g. 16A (centrinėje dalyje), VšĮ „Asmenybės ugdymo kultūros centras“ (Gluosnių skg. 2A – centrinėje dalyje). Tolygiam paslaugų pasiekiamumui visoje Strategijos teritorijoje būtina, kad atviros jaunimo laisvalaikiui pritaikytos erdvės būtų įrengtos ir šiaurinėje Strategijos teritorijos dalyje. Nei savivaldybė, nei NVO, vykdanči panašias veiklas, tinkamų patalpų šioje miesto dalyje neturi. Tinkamiausia vieta įrengti patalpas atvirai jaunimo erdvei, kurioje būtų sudarytos sąlygos saugiai leisti laisvalaikį, pasirinkta prie Girulių miško, po Vasaros estrados koncertine dalimi.

Klaipėdos miesto pirminės sveikatos priežiūros įstaigų paslaugomis naudojasi tiek miesto, tiek rajono savivaldybės gyventojai. Valstybinės ligonių kasos duomenimis⁵, 2023 m. III ketvirtį prie Klaipėdos pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigų buvo prisirašę 196 978 gyventojai. Tai 38 558 (24,3 proc.) gyventojais daugiau nei iš viso mieste deklaravusių gyvenamąją vietą. Tai rodo, kad pirminės sveikatos priežiūros paslaugų pasiūla mieste tenkina ir priemiesčio teritorijos gyventojų poreikius. Klaipėdos miesto savivaldybės 2023 m. birželio 14 d. sprendimu Nr. T2-138 „Dėl Klaipėdos miesto sveikatos centro kūrimo funkcinio bendradarbiavimo būdu inicijavimo“ buvo pritarta Klaipėdos mieste inicijuoti Klaipėdos miesto sveikatos centro kūrimą funkcinio bendradarbiavimo būdu, siekiant gerinti sveikatos paslaugų prieinamumą, integruotą požiūrį į asmens sveikatos priežiūrą. Išrinkta sveikatos centrą koordinuojanti įstaiga – VšĮ Klaipėdos miesto poliklinika, kuri turi daugiausiai prisirašiusiųjų, didžiausią infrastruktūrą. Vykstant sveikatos sistemos reformai, teikiamoms paslaugoms atsiranda nauji aukštesni reikalavimai, kuriuos sunku įgyvendinti, neturint tinkamai įrengtų patalpų. VšĮ Klaipėdos miesto poliklinika (statyta 1979 m.) įsikūrusi patogioje visos Strategijos teritorijos gyventojams gerai pasiekiamoje vietoje, tačiau poliklinikos infrastruktūra

⁴ <https://gis.klaipedos-r.lt/portal/apps/webappviewer/index.html?id=fa731679273e4dd29ab3454166313f75>

⁵ <https://ligoniukasa.lrv.lt/>

planuota sovietmečio logika, netinkama teikti naujos kokybės paslaugas, todėl būtina perplanuoti patalpas pagal šiuolaikinius poreikius, o didinant sveikatos priežiūros paslaugų apimtį, reikia ir iškelti pastate veikiančias ne sveikatos priežiūros paslaugų įstaigas.

Rytinėje Strategijos teritorijoje sveikatos priežiūros įstaigų nėra. Šios teritorijos gyventojus aptarnaujančioje Klaipėdos rajono savivaldybei priklausančioje Paupių PSPC (patalpos yra Klaipėdos mieste), Valstybinės ligonių kasos duomenimis, 2023 m. III ketv. buvo prisirašę 4 615 gyventojų (dalis prisirašiusių yra Klaipėdos miesto gyventojai), kai gyventojų skaičius rytinėje teritorijoje viršija 10 tūkst. T. y. įstaiga aptarnauja mažiau nei pusę priemiesčio gyventojų. Vykstant sveikatos reformai, asmens sveikatos priežiūros įstaigoms, teikiančioms pirminę sveikatos priežiūrą, atsirado įpareigojimas iki 2030 m. užtikrinti šeimos gydytojų komandą. Nesant objektyvių galimybių užtikrinti visą PSC paslaugų apimtį, po sveikatos reformos įgyvendinimo Klaipėdos rajone, Paupių PSC taps Klaipėdos rajono sveikatos centro dalimi. Įvertinant tai, kad Paupių PSC neturi pakankamų patalpų, tinkamų aptarnauti ir esamą bei augantį rytinės Strategijos teritorijos gyventojų skaičių ir įgyvendinti sveikatos reformos reikalavimus, tikėtina, kad sveikatos paslaugų apimtis išaugs atitinkamą poreikį galinčiose patenkinti Klaipėdos miesto arba Klaipėdos rajono sveikatos priežiūros įstaigose. Dėl geografinio priemiesčio teritorijų išsidėstymo yra didelė tikimybė, kad gyventojai pasirinks būtent Klaipėdos miesto sveikatos centro paslaugas.

Apie nepakankamą sveikatos priežiūros paslaugų teikimą Klaipėdos rajono savivaldybėje byloja atliktas gyventojų pasitenkinimo viešosiomis paslaugomis tyrimas, kurio duomenimis, gyventojų pasitenkinimas beveik visomis sveikatos paslaugomis Klaipėdos rajone per vertintą 2018–2023 m. laikotarpį krito⁶. Apklausa parodė, kad viena blogiausiai vertinamų paslaugų grupių yra pagal gyvenamąją vietovę teikiamos pirminės sveikatos priežiūros paslaugos (pirminės sveikatos priežiūros centre, ambulatorijoje ir punktuose). Atsižvelgiant į tai, kad tyrimo metu nebuvo išskiriama Klaipėdos rajono savivaldybės gyventojų dalis, kuri naudojasi Klaipėdos miesto savivaldybės sveikatos priežiūros įstaigų paslaugomis, atlikto tyrimo rezultatai rodo gyventojų pasitenkinimą abiejų savivaldybių sveikatos priežiūros paslaugomis. Iš to taip pat galima daryti išvadą, kad priemiesčio teritorijos gyventojai susiduria su dideliais paslaugos kokybės ir prieinamumo trūkumais.

Rytinė Strategijos teritorija yra gerai integruota su miesto automobilių keliais, Klaipėdos miesto viešojo transporto maršrutais (plačiau – žr. potencialo aprašymą), tačiau dalis rytinės Strategijos teritorijos gyvenamųjų vietovių (Klipščiai, Trušeliai, Mazūriškės) ir jose esantys ar kuriami socialinės infrastruktūros objektai) nėra integruotos į vientisą su miestu pėsčiųjų ir dviračių takų tinklą. Siekiant užtikrinti patogų saugų susisiekimą su viešųjų paslaugų objektais priemiestinėje teritorijoje, reikia nutiesti trūkstamas dviračių takų jungtis. Šiuo metu jau pradėtos žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūros, Klaipėdos rajono savivaldybė priėmė sprendimą keisti 2007 m. patvirtintą specialųjį planą, kuris atitiktų šios dienos poreikius ir sudarytų prielaidas tiesti dviračių takus ir kitą susisiekimo infrastruktūrą. Įrengus pėsčiųjų ir dviračių takus, Klaipėdos mieste būtų sumažintas automobilių eismo intensyvumas, sumažėtų spūsčių.

2. Mažinti aplinkos taršą ir kurti tvarią aplinką

Klaipėdos miesto urbanizuotose vietovėse (pietinė, centrinė ir šiaurinė Strategijos teritorijos) trūksta klimato kaitos poveikį neutralizuojančios žaliosios infrastruktūros. Gyvenamosios aplinkos kokybę rodantis rodiklis „nepralaidžių dangų ir žaliosios infrastruktūros santykis“⁷ sudaro tik 8/2, kai Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane rekomenduojamas optimalus santykis 4/6. Klaipėdos regione istoriškai mažai dėmesio buvo skiriama žaliosios

⁶ <https://klaipedos-r.lt/pristatyti-pasitenkinimo-viesosiomis-paslaugomis-tyrimo-rezultatai/>

⁷ Lyginamas nepralaidžių dangų plotas su žaliosios infrastruktūros, kurią sudaro medžių laja, žolės danga, vandens telkiniai, plotu.

infrastruktūros vystymui dėl urbanizacijos. Didelę reikšmę nepralaidžių dangų plėtrai turėjo ir istorinės priežastys – dar XIII amžiuje pradėjęs kurtis Klaipėdos jūrų uostas šiuo metu užima 558 ha miesto teritorijos.

Analizuojant Klaipėdos regiono savivaldybių duomenis, didžiausia oro tarša yra stebima regiono centre esančiose savivaldybėse – Klaipėdos m. sav. ir Klaipėdos r. sav. Tiek oro tarša, tiek triukšmo lygis Klaipėdos mieste, kaip ir visoje Lietuvoje, daugiausiai yra lemiamas transporto srautų. Ypač piko valandomis laikas prarandamas spūstyse, didėja teršalų išmetimas, neigiamas poveikis aplinkai. Remiantis savivaldybės atliekamam aplinkos oro monitoringu⁸, didesnė KD_{10} ir NO_2 koncentracija stebima miesto sankryžose. Šie rodikliai yra arti ribinės vertės, o kai kuriais sezonais ir ją viršija, todėl dėmesys turi būti skiriamas transporto srautų suregulavimui. Mažinant transporto keliamą taršą, būtina keisti gyventojų keliavimo įpročius ir kurti darnaus judumo sistemas, apimančias viešąjį transportą, eismo saugumą, eismo organizavimo valdymą, didinti dviračių takų vientisumą, įrengiant trūkstamas jungtis, atnaujinant esamas, propaguoti naudojimąsi ne individualiu automobiliu, o viešuoju transportu, pėsčiomis, dviračiu.

Aplinkosauginiu aspektu didžiausias viešųjų želdynų poreikis būdingas tankiai apgyvendintai centrinei, pietinei ir šiaurinei teritorijos dalims (Klaipėdos miestui), o rytinėje Strategijos teritorijoje panašią funkciją atlieka prie individualių namų (kiemuose) esantys želdiniai. Bendras įregistruotų viešųjų atskirųjų želdynų sklypų plotas Klaipėdos mieste sudaro 160,8 ha (t. y. 10,56 kv. m/vienam gyventojui). Norint pasiekti minimalų plotą (12 kv. m)⁹ vienam gyventojui, reikia labiausiai želdynų normą netenkinančiuose kvartaluose įregistruoti (įveisti) apie 20 ha viešųjų atskirųjų želdynų. Strategijos įgyvendinimas gali padėti padidinti želdynų plotą apie 6,3 ha. Likusį želdynų plotą planuojama įveisti įgyvendinant žalinimo planą, teritorijų planavimo dokumentus (reguliuojant teritorijų užstatymą ir kitais būdais), vykdant tęstinei veiklai savivaldybės lėšomis inventorizuojant ir tvarkant želdynus. Siekiant subalansuotos Klaipėdos miesto ir priemiesčio plėtros, būtina vadovautis kompaktiško miesto principu, kuriam būdingas intensyvus, lokaliai išsidėsčiusių paslaugų naudojimas daugiafunkcėse urbanistinėse struktūrose, tvarus, išmanus ir ekonomišką išteklių naudojimas, prieinama kokybiškų bei mišrių paslaugų pasiūla, skatinamas tankus apgyvendinimas prioritizuojuant regeneracinę plėtrą, išvystytas viešasis transportas, prioritizuojamas judėjimas dviračiais, pėsčiomis ar kitokiu ekologišku transportu mažinant neigiamas ekologines pasekmes¹⁰. Želdynų plotų didinimas turės įtakos ir priemiestinės teritorijos gyventojams, nes želdynai įveisiami ir transporto srautų veikiamose teritorijose. Formuojamos žalios erdvės gali turėti įtakos ir miesto gyventojų norui pasilikti gyventi mieste, o ne keltis gyventi į priemiesčius, kadangi miesto teritorijos taptų patrauklesnės.

Teritorijos potencialas

1. Viešųjų erdvių ir žaliųjų plotų potencialas konversijai, atgaivinimui centrinėje ir šiaurinėje Strategijos teritorijos dalyse

Įvertinus 2014–2020 m. Klaipėdos miesto integruotos teritorijų vystymo programos įgyvendinimo patirtį nustatyta, kad sutvarkytos viešosios erdvės integruotų investicijų teritorijoje davė postūmį šalia esančių teritorijų vystymuisi. Teritorijoje įsiregistravusių verslo subjektų skaičius išaugo du kartus, taip pat išaugo sutvarkytas erdves lankančiųjų skaičius. Klaipėdos m. centrinėje dalyje prie vandens vis dar yra buvusių gamybinių apleistų teritorijų („Memelio miestas“, AB „Klaipėdos energija“ teritorija), nesutvarkytų ir mažai naudojamų viešųjų erdvių (Senojo turgaus teritorija). Šiaurinėje Strategijos teritorijos

⁸ <https://aplinka.klaipeda.lt/>

⁹ 2007 m. gruodžio 21 d. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymas Nr. D1-694 „Dėl viešųjų atskirųjų želdynų plotų normų ir priklausomųjų želdynų plotų normų apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“

¹⁰ Lietuvos Respublikos bendrasis planas, patvirtintas 2021 m. rugsėjo 29 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 789 „Dėl Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano patvirtinimo“

dalyje išsaugota viešoji erdvė netoli miško teritorijos – Vasaros koncertų estrados prieigos, esančios šalia sparčiai urbanizuojamos teritorijos. Šias teritorijas tikslinga konvertuoti ir (ar) atgaivinti, nes turi panašų potencialą kaip ir tikslinėje teritorijoje sutvarkytos teritorijos. Vykstant sparčiai urbanizacijai, išsaugotos viešosios erdvės įgyja vis didesnę vertę, jose galima sukurti infrastruktūrą, atitinkančią šiuolaikinius reikalavimus ir gyventojų poreikius.

2. Miesto struktūra ir viešojo transporto sistema palanki įgyvendinti aplinkos taršą mažinančias priemones

Klaipėda – klasikinis linijinės struktūros, kompaktiškas miestas. Miesto linijinė struktūra sudaro galimybes įgyvendinti aplinkos taršą mažinančias darnaus judumo priemones. Klaipėdos miestas turi tris magistralines gatves. Vienoje jų – Minijos–Pilies g. neseniai įdiegtos intelektinės transporto sistemos (vadinamoji žalioji banga), taip pat sutvarkyta pėsčiųjų ir dviračių takų danga, įrengtos saugumo salelės, įspėjamieji paviršiai regėjimo negalią turintiems žmonėms. Jeigu analogiškos priemonės būtų įgyvendintos kitose dviejose magistralinėse gatvėse (Taikos pr. ir Šilutės pl.), tada būtų užtikrintas transporto sistemos vientisumas.

Prielaidas automobilių eismo srautams mažinti sudaro subalansuota ir efektyvi Klaipėdos miesto viešojo transporto sistema. Viešojo transporto sistemos organizavimą, maršrutų nustatymą ir tvarkaraščių sudarymą Klaipėdos mieste ir rajone vykdo VšĮ „Klaipėdos keleivinis transportas“. Klaipėdos rajono savivaldybė, atsižvelgdama į Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos posėdžio 2022 m. spalio 7 d. protokole Nr. T1-11 numatytą pavedimą, 2022 m. gruodžio 20 d. sudarė sutartį Nr. AS-2381 su VšĮ „Klaipėdos keleivinis transportas“ dėl priemiestinių teritorijų aptarnavimo. Šiuo metu vykdomi 23 maršrutai į priemiesčio teritorijas. Maršrutų skaičius iš Klaipėdos miesto į priemiesčius ir visą Klaipėdos rajono savivaldybę didės. Ateityje planuojama pradėti vykdyti dar 13 maršrutų. Klaipėdos autobusai naudoja aplinkai draugišką kurą: mieste važinėja 51 dujomis varomas autobusas, du visiškai elektriniai autobusai. Šiais metais miestą turėtų pasiekti dar 13 elektrinių autobusų, 2024 m. – 11, dar 10 elektrinių autobusų 2024 m. bus įsigyta per veiklos nuomą.

Galimybės ir grėsmės

Galimybės:

- **Sveikatos reformos įgyvendinimas**

Šiuo metu Lietuvoje įgyvendinamos **sveikatos reformos**, kurių tikslas – kokybiškų ir saugių visuomenės ir asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimas visiems Lietuvos gyventojams, nepaisant jų gyvenamosios vietos, socialinės ar ekonominės padėties, paslaugų prieinamumą užtikrinant geografinę, komunikacinę, organizacinę ir ekonominę prasme. Šiam tikslui Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija vykdo regioninio bendradarbiavimo modeliu pagrįstą asmens sveikatos priežiūros įstaigų tinklo pertvarką. Sveikatos apsaugos ministerija siūlo sutelkti miesto gydymo įstaigų resursus teikti platų gyventojams reikalingų paslaugų spektrą, tai sąlygotų trumpesnės eiles pas gydytojus, didesnę paslaugų prieinamumą, geresnius gyventojų sveikatos rodiklius.

- **Nacionalinės švietimo reformos įgyvendinimas**

Tam tikrų nacionalinės švietimo reformos nuostatų įgyvendinimas padės užtikrinti ugdymo paslaugų prieinamumą. Vadovaujantis Švietimo įstatymu, nuo 2023 m. rugsėjo 1 d. Lietuvoje palaipsniui pereinama prie visuotinio ikimokyklinio ugdymo (2023 metais – 4 metų vaikams, 2024 metais – 3 metų vaikams, 2025 metais – 2 metų vaikams). Kiekvienam ikimokykliniui bus užtikrinta galimybė gauti vietą ugdymo įstaigoje.

- **Europos žaliojo kurso įgyvendinimas**

Europos žaliasis kursas yra planas, kuriuo siekiama, kad iki 2050 m. Europos ekonomika ir visuomenė neutralizuotų poveikį klimatui. Pagal patvirtintą 2021–2027 m. ilgalaikį ES biudžetą ne mažiau kaip 30 proc. visų išlaidų bus skiriama projektams, skirtiems kovai su klimato kaita, įgyvendinti.

Grėsmės:**• Klimato kaita**

Klimato kaita veikia visus pasaulio regionus. Vidutinė pasaulinė temperatūra reikšmingai kyla. Vidutinė pasaulio temperatūra 2013–2022 m. buvo 1,13–1,17 °C aukštesnė nei XIX a. lygis, todėl tai yra šilčiausias dešimtmetis istorijoje. Europos sausumos temperatūra per tą patį laikotarpį pakilo dar daugiau – nuo 2,04 iki 2,10 °C¹¹. Kova su klimato kaita yra vienas pagrindinių Europos prioritetų.

• Energijos išteklių mažėjimas ir brangimas

Pasaulyje auga vandens, maisto, energijos išteklių paklausa. Gamtos išteklių mažėja, todėl kyla brangimo tendencija. Tiek naftos, tiek dujų kainos nuo pat XX a. vidurio turi augimo tendenciją (vertinant ilgesniais – 10–20 metų laikotarpiais), todėl neskiriant pakankamai dėmesio naudojamų energijos išteklių diversifikavimui ir energijos taupymui trumpalaikio energijos išteklių kainų mažėjimo laikotarpiais, ateityje neišvengiamai bus susidurta su energijos išteklių brangimo problema. Tokia situacija reikalauja investicijų į energijos taupymo priemones ir atsinaujinančius energijos išteklius ir politinio investicijų palaikymo.

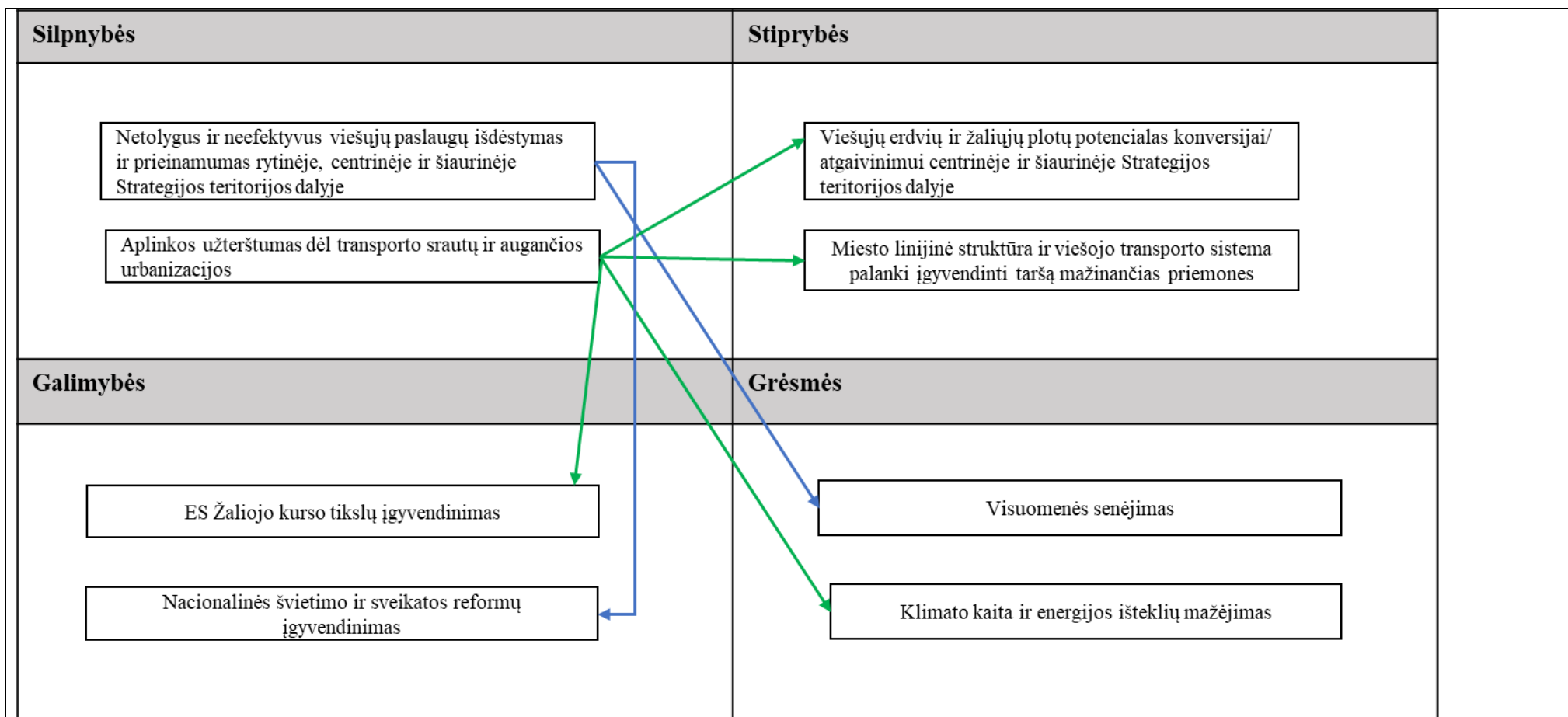
• Visuomenės senėjimas

Visuomenės senėjimas – vienas iš ryškiausių amžiaus demografinių pokyčių, skirtingai palietęs ne tik Lietuvą, bet ir daugelį Europos šalių. Gyventojų senėjimas kuria naują ekonominį ir socialinį kontekstą. Mažėjantis darbingo amžiaus ir augantis senyvo amžiaus žmonių skaičius didina socialinių, sveikatos apsaugos paslaugų poreikį, verčia mąstyti, kaip sudaryti sąlygas vyresnio amžiaus žmonėms likti ilgiau darbingais ir aktyviais bendruomenės nariais.

Teritorijos stiprybių, silpnybių, galimybių ir grėsmių (toliau – SSGG) analizė

1 Problema: *Nesubalansuota Strategijos teritorijos plėtra*

¹¹ <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/global-and-european-temperatures?activeAccordion=546a7c35-9188-4d23-94ee-005d97c26f2b>

Siekiant efektyvaus ir tolygaus viešųjų paslaugų išdėstymo, kokybės, siekiama mažinti vietų trūkumą ikimokyklinėse įstaigose bei didinti sveikatos paslaugų prieinamumą. Taip bus galima užtikrinti švietimo reformos nuostatos dėl visuotinio ikimokyklinio ugdymo įgyvendinimą. Įgyvendinant Klaipėdos miesto sveikatos centro įkūrimo idėją, atsižvelgiant į visuomenės senėjimo grėsmę, dėl to augantį sveikatos priežiūros paslaugų poreikį, bus siekiama sukurti šiuolaikinius poreikius atitinkančių sveikatos priežiūros paslaugų pasiūlą. Tokiu būdu bus sudarytos sąlygos greičiau ir efektyviau įgyvendinti sveikatos reformą. Šiuolaikinius poreikius atitinkančių paslaugų pasiūla sudarys sąlygas visuomenei ilgesnį laiką išlikti darbingais.

Išnaudojant viešųjų erdvių, tinkamų konversijai, potencialą, kuriant (atnaujinant) žaliąsias erdves, bus siekiama prisidėti prie efektyvesnio klimato kaitos poveikio mažinimo, aplinkos užterštumo dėl augančios urbanizacijos stabdymo ir augančių energijos resursų grėsmės mažinimo. Pasinaudojant Lietuvoje ir

Europos Sąjungoje įgyvendinamomis Žaliojo kurso iniciatyvomis, bus kuriamos įvairių amžiaus grupių gyventojų poreikius atitinkančios viešosios (ypač žaliosios) erdvės.

Atsižvelgiant į tai, kad miestas turi kompaktišką linijinę struktūrą, efektyviai veikiančią viešojo transporto sistemą, planuojama mažinti aplinkos užterštumą dėl transporto srautų: vykdyti subalansuotą judumo sistemų plėtrą, apimančią bemotorį transportą, eismo saugumą, eismo organizavimo valdymą ir žmonių, turinčių specialiųjų poreikių, įtrauktį. Mažinant aplinkos užterštumą dėl transporto srautų, bus prisidedama prie Žaliojo kurso tikslų įgyvendinimo, energijos išteklių poreikio mažinimo.

III SKYRIUS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI IR JŲ VERTINIMO RODIKLIAI

Tikslas (-ai)	Tikslo poveikio rodiklis (-iai)	Tikslo poveikio rodiklio (-ių) reikšmės			Uždaviniai	Uždavinių rezultato rodikliai	Uždavinių rezultato rodiklių reikšmės		
		Pradinė	Tarpinė	Siekiamą			Pradinė	Tarpinė	Siekiamą
1	2	3	4	5	6	7	7	8	8
1. Sudaryti sąlygas subalansuotai Strategijos teritorijos plėtrai	Gyvenimo kokybės indeksas (Klaipėdos miesto ir Klaipėdos rajono savivaldybės vidurkis)	0,745	0,755	0,765	1.1. Užtikrinti viešųjų paslaugų tolygų ir efektyvų išdėstymą ir prieinamumą gyventojams	Metinis konsoliduotų viešųjų paslaugų vartotojų skaičius	0 (2021 m.)	0 (2025 m.)	415 800 (2029 m.)
					1.2. Mažinti aplinkos taršą ir kurti tvarią aplinką, panaudojant viešųjų erdvių potencialą	Rekultivuota žemė, naudojama žaliesiems plotams, socialiniams būstams, ekonominei arba kitai paskirčiai, ha	0 (2021 m.)	0 (2025 m.)	6,35 (2029 m.)
						Sukurtos arba atkurtos teritorijos, naudojamos ekonominei, rekreacinei ar turizmo paskirčiai, ha	0 (2021 m.)	0 (2025 m.)	3,89 (2029 m.)

						Socialiai pažeidžiamų, socialinę riziką (atskirti) patiriančių asmenų, gavusių paslaugas naujoje ar modernizuotoje infrastruktūroje skaičius per metus	0 (2021 m.)	0 (2025 m.)	200 (2029 m.)
						Numatomas išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis, tonos CO ₂ per metus			

IV SKYRIUS INTEGRUOTO POŽIŪRIO APRAŠYMAS

Integruoto požiūrio, kurio laikomasi rengiant ir įgyvendinant Strategiją, aprašymas		
Strategijos atitiktis integruotą požiūrį užtikrinantiems principams	Veiksmams prisidedama prie efektyvesnio dviejų ar daugiau Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme nustatytų savivaldybių funkcijų vykdymo	Strategijoje numatytos priemonės prisidės prie efektyvesnio šių Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme nustatytų savivaldybių funkcijų vykdymo: <ul style="list-style-type: none"> • ikimokyklinio ugdymo organizavimas (6 str. 8 p.), • pirminė asmens ir visuomenės sveikatos priežiūra (6 str. 17 p.), • aplinkos kokybės gerinimas ir apsauga (6 str. 28 p.).
	Veiksmams siekiama teigiamo esamos būklės pokyčio daugiau nei vienoje savivaldybėje	Strategija įgyvendinama Klaipėdos miesto ir rajono savivaldybėse, siekiant užtikrinti subalansuotą miesto ir intensyviausiai apgyvendintų priemiesčio teritorijų vystymąsi. Centrinėje ir rytinėje Strategijos teritorijos dalyse padidintas ikimokyklinių paslaugų prieinamumas sudarys sąlygas įgyvendinti švietimo reformą bei mažinti transporto srautus. Įgyvendintos darnaus judumo priemonės mieste sudarys sąlygas miesto ir priemiesčio gyventojams judėti mieste mažiau teršiant aplinką. Sukurtos pirminės sveikatos priežiūros paslaugos bus efektyvesnės ir labiau prieinamos gyventojams.

	<p>Veiksmai įgyvendinami taikant integruotų teritorinių investicijų metodą.</p>	<p>Strategijos įgyvendinimas prisidės prie šių 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos uždavinių įgyvendinimo:</p> <p>5.1. uždavinys. Skatinti integruotą ir įtraukią socialinę, ekonominę ir aplinkosaugos plėtrą, puoselėti kultūrą, gamtos paveldą, darnų turizmą ir saugumą miestų teritorijose. Strategijos priemonės skirtos gyvenimo kokybės gerinimui (oro užterštumo ir kitos taršos mažinimui, atsparumo klimato kaitai didinimui, žiedinės ekonomikos skatinimui, viešųjų erdvių patrauklumo ir prieinamumo didinimui, saugumo, sveikatinimo poreikių geresniam tenkinimui, paslaugų masto ir prieinamumo didinimui).</p> <p>8.1. uždavinys. Tvarus judumas mieste. Strategijos priemonės skirtos Klaipėdos miesto darnaus judumo plane numatytoms priemonėms, prisidedančioms prie šiltnamio efektą sukeliančių dujų mažinimo, įgyvendinti, pasitelkiant Programos 8 specialaus prioriteto investicijas.</p> <p>4.9. uždavinys. Skatinti marginalizuotų bendruomenių, mažas pajamas gaunančių mažų ūkių ir nepalankioje padėtyje esančių grupių, įskaitant specialiųjų poreikių turinčius asmenis, socialinę ir ekonominę įtrauktį vykdant integruotus veiksmus, be to, teikti aprūpinimą būstu ir socialines paslaugas (ERPF). Strategijos priemonė skirta sudaryti sąlygas leisti laisvalaikį socialiai pažeidžiamam, socialinę riziką (atskirtį) patiriančiam jaunimui.</p> <p>Įgyvendinant Strategiją bus siekiama pasinaudoti ir kitais ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos šaltiniais¹², inicijuojant projektus, prisidedančius prie Strategijos tikslo pasiekimo ir uždavinių įgyvendinimo. Įvertinus kylančius poreikius ir turimą potencialą, ypač didelis dėmesys bus skiriamas dalyvavimui Baltijos jūros regiono INTERREG programoje.</p>
--	---	--

V SKYRIUS

PARTNERIŲ DALYVAVIMAS RENGIANČIŲ IR ĮGYVENDINANČIŲ STRATEGIJĄ

¹² <https://www.cpva.lt/pletros-programu-portfelio-metodines-pagalbos-centras/strateginio-valdymo-sistema/finansavimo-saltiniai/753>

Partnerių dalyvavimo rengiant ir įgyvendinant Strategiją aprašymas		
Etapas	Įtraukimo priemonės	Dalyviai
Strategijos rengimas	Strategijos viešinimas sudarant sąlygas teikti pastabas ir pasiūlymus savivaldybės interneto svetainėje www.klaipeda.lt , https://klaipedos-r.lt/ . 2023 m. gruodis.	Klaipėdos miesto ir rajono gyventojai, nevyriausybinės organizacijos, socialiniai ir ekonominiai partneriai.
	Straipsnis žiniasklaidoje, pranešimas radijo stotyje. 2023 m. gruodis.	Klaipėdos miesto ir rajono gyventojai, nevyriausybinės organizacijos, socialiniai ir ekonominiai partneriai.
Strategijos įgyvendinimas	Parengtų techninių projektų viešinimas, pagal nustatytas procedūras, siekiant informuoti visuomenę apie projektinius sprendinius ir sudarant sąlygas teikti pasiūlymus.	Klaipėdos miesto ar rajono gyventojai, nevyriausybinės organizacijos, socialiniai ir ekonominiai partneriai.
	Strategijos ir įgyvendinimo rezultatų viešinimas Klaipėdos miesto ir rajono savivaldybės interneto svetainėse www.klaipeda.lt , https://klaipedos-r.lt/ visu strategijos įgyvendinimo laikotarpiu.	Klaipėdos miesto ar rajono gyventojai, nevyriausybinės organizacijos, socialiniai ir ekonominiai partneriai.

PRIDEDAMA. Tvarios Klaipėdos miesto plėtros strategijos įgyvendinimo veiksmų 2023–2029 metų planas.
